

Avizul Comitetului Regiunilor — Strategia revizuită a UE pentru regiunea Mării Baltice

(2012/C 391/03)

COMITETUL REGIUNILOR

- subliniază că Strategia UE privind regiunea Mării Baltice oferă o bază solidă pentru a verifica în ce măsură o strategie specifică pentru o macroregiune geografică mai amplă poate consolida cu adevărat competitivitatea UE și poate sta la baza creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii;
- salută eforturile de a alinia în mai mare măsură obiectivele revizuite ale Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice – salvarea mării, conectarea regiunii și creșterea prosperității – cu cele ale Strategiei Europa 2020;
- dorește să remarce că, pentru a se consolida coeziunea și competitivitatea economică, trebuie să existe relații mai strânse între cercetare, inovare și părțile interesate din sectorul industrial. Regiunile și universitățile din întreaga macroregiune a Mării Baltice ar trebui să coopereze, pentru a constitui un model pentru rețelele de specializare inteligentă;
- consideră că ar trebui acordată în continuare atenție susținerii inițiativelor care privesc dezvoltarea durabilă și propunerii unor măsuri suplimentare menite să ridice nivelul de ocupare a forței de muncă și de competențe și să consolideze prosperitatea și incluziunea;
- subliniază că, deși Strategia UE privind regiunea Mării Baltice este o strategie internă a UE, cooperarea cu țări terțe și în special cu Rusia este esențială pentru succesul strategiei;
- subliniază că ar trebui folosite pe cât posibil structurile Dimensiunii Nordice, în contextul unei cooperări mai strânse între UE și Rusia în regiunea Mării Baltice;
- este preocupat de lipsa de vizibilitate a localităților și a regiunilor în punerea în aplicare a strategiei și propune ca atât strategia, cât și planul de acțiune revizuit să prevadă în mod explicit că la punerea în aplicare trebuie să se țină seama de principiul guvernării pe mai multe niveluri;
- insistă asupra faptului că factorii politici trebuie să dovedească un angajament clar și să-și asume un rol de conducere, dacă se dorește obținerea de progrese în implementarea strategiei în toate țările participante;
- observă că contribuția programelor naționale care au legătură cu fondurile structurale la punerea în aplicare a Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice trebuie clarificată, luându-se în considerare diferențele dintre regiunile statelor membre și dintre nevoile acestora în materie de dezvoltare.

Raportor	dna Pauliina HAIJANEN (FI-PPE), membră a Comitetului de administrație al Consiliului local Laitila
Document de referință	Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Strategia Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice
	COM(2012) 128 final

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

1. salută comunicarea Comisiei din 23 martie 2012 și consideră că măsurile propuse de aceasta reprezintă un pas în direcția cea bună, către mai buna orientare a Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice, alinierea politicilor și a finanțării, clarificarea responsabilităților diverșilor actori și îmbunătățirea comunicării;

2. evidențiază faptul că Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice își propune să amelioreze coordonarea politicilor și coeziunea dintre regiunile din această zonă, în vederea rezolvării unor probleme comune care afectează regiunea Mării Baltice și a consolidării prosperității regiunii în mod durabil. Strategia se ocupă de chestiuni care nu pot fi rezolvate separat de diferitele regiuni și state membre. Un factor-cheie îl constituie cooperarea și acțiunea coordonată între statele membre, regiunile și localitățile din această macroregiune, UE, organizațiile pan-baltice, instituțiile finanțatoare și organisme guvernamentale;

3. arată că Avizul Comitetului Regiunilor privind *rolul autorităților locale și regionale în îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020* (CdR 72/2011 fin) evidențiază potențialul regiunii Mării Baltice de a fi un deschizător de drumuri la nivel european;

4. subliniază că, în calitate de primă strategie macroregională integrată, Strategia UE privind regiunea Mării Baltice oferă o bază solidă pentru a verifica în ce măsură o strategie specifică pentru o macroregiune geografică mai amplă poate consolida cu adevărat competitivitatea UE și poate sta la baza creșterii inteligente, durabile și favorabile incluziunii. Aceste experiențe trebuie să joace un rol activ în dezbateră privind politica de coeziune europeană în special, în perspectiva următoarei perioade de programare;

5. atrage atenția asupra poziției Comisiei Europene, conform căreia implementarea strategiilor macroregionale nu ar trebui să presupună crearea de noi reglementări, instituirea de noi organisme sau aprobarea unor finanțări suplimentare; consideră, totuși, că ar trebui să existe și „trei da”: aplicarea și monitorizarea de comun acord la nivelul macroregiunilor a reglementărilor existente; crearea – sub responsabilitatea organismelor UE – a unei platforme, unei rețele sau grupări teritoriale a autorităților regionale și locale și a statelor membre, cu participarea părților interesate; utilizarea de comun acord a surselor de finanțare existente în Uniune pentru dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor macroregionale;

Relațiile dintre o abordare bazată pe o strategie macroregională și obiectivele Europa 2020

6. salută eforturile de a alinia în mai mare măsură obiectivele Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice cu cele ale Strategiei Europa 2020. Cele trei obiective generale ale strategiei prezentate în comunicare – salvarea mării, conectarea regiunii și creșterea prosperității – se potrivesc bine cu obiectivele Europa 2020 pentru creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. În plus, din punctul de vedere al implementării Strategiei Europa 2020, este esențial să se sublinieze necesitatea aprofundării cooperării regionale în cadrul activităților de inovare;

7. observă că, pentru implementarea Strategiei Mării Baltice, este important ca inițiativele emblematiche ale Strategiei Europa 2020 să se traducă în activități concrete. Dintre aceste inițiative emblematiche, o considerație deosebită ar trebui acordată inițiativelor *Agenda digitală* și *O Uniune a inovării*, planul de acțiune actualizat trebuind să pună un accent mai puternic asupra promovării obiectivelor acestora în regiunea Mării Baltice. Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice și rețelele de cooperare care operează aici oferă o bază excelentă pentru dezvoltarea cercetării regionale și a strategiilor de inovare pentru specializare inteligentă;

8. îndeamnă atât statele membre, cât și factorii de la nivel local și regional să analizeze în ce mod se poate transpune în măsuri concrete, prin cooperare, obiectivul actualizat de sporire a prosperității în Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice. În viitor, planul de acțiune va trebui să schițeze în mod clar măsuri menite să ridice nivelul de ocupare a forței de muncă și de competențe și să consolideze prosperitatea și incluziunea. În prezent, el are doar o legătură superficială cu inițiativele emblematiche ale Strategiei Europa 2020 în aceste domenii;

9. consideră că, în punerea în aplicare a Strategiei pentru regiunea Mării Baltice, trebuie luată în considerare prioritatea privind *„creștere favorabilă incluziunii – promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, în măsură să asigure coeziunea economică, socială și teritorială”* a Strategiei Europa 2020, având în vedere că există încă decalaje semnificative sub aspectul bunăstării și al performanțelor economice între regiunile din zona Mării Baltice. Ar trebui acordată în continuare atenție promovării măsurilor pentru îmbunătățirea mediului și susținerii inițiativelor emblematiche care privesc dezvoltarea durabilă;

10. subliniază că, în viitor, va fi mai important să se ia în considerare sinergiile între diversele programe de finanțare, în vederea realizării obiectivelor Europa 2020. În ceea ce privește viitorul program Orizont 2020 pentru cercetare și inovare, ar trebui să aibă loc o coordonare strânsă și integrată cu

instrumentele politicii de coeziune folosite de statele membre din regiunea Mării Baltice, pentru a evidenția perspectiva regională și pentru a încuraja regiunile să-și sporească acțiunile în domeniile cercetării și inovării;

11. dorește să menționeze că Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice le-a oferit autorităților locale și regionale noi oportunități de a-și consolida competitivitatea regională și potențialul de inovare, precum și de a promova specializarea regională inteligentă. De aceea, regiunile și universitățile din întreaga macroregiune a Mării Baltice ar trebui să coopereze, pentru a constitui un model pentru rețelele de specializare inteligentă, orientându-se către problemele și activitățile esențiale în fiecare regiune și către dobândirea excelenței și a unei mase critice prin comunicarea în rețea. Dezvoltarea și consolidarea sistemelor de inovare pe model tripartit și cvadripartit, în colaborare cu universitățile, sectorul public, sectorul privat și cetățenii din regiunea Mării Baltice, sunt esențiale în acest sens;

12. propune ca statele membre UE din regiunea Mării Baltice să încurajeze centrele de cercetare să se concentreze asupra domeniilor de cercetare care sprijină specializările inteligente în propria lor regiune și să împărtășească expertiza de care dispun prin intermediul unei rețele de cooperare a întregii regiuni a Mării Baltice. Ar fi important ca țările din afara UE aflate la frontierele regiunii Mării Baltice să fie încurajate să participe, de asemenea, la această cooperare în domeniul cercetării, de exemplu pe teme de mediu și energie care afectează bazinul maritim comun;

13. dorește să remarce că, pentru a se consolida coeziunea și competitivitatea economică, trebuie să existe relații mai strânse între cercetare, inovare și părțile interesate din sectorul industrial. Sectorul afacerilor și industria, precum și universitățile, trebuie să aibă ocazia de a juca un rol mai activ în toate activitățile desfășurate în contextul strategiei;

14. recomandă stimularea cooperării în materie de inovare și clustere între statele membre UE și țările terțe, precum și promovarea cooperării în domeniul marketingului în regiunea Mării Baltice, în vederea atragerii investițiilor și a turismului din afara UE. Aceste măsuri, împreună cu dimensiunea de mediu puternică a strategiei, reprezintă un pas semnificativ către atingerea obiectivelor Europa 2020 în regiunea Mării Baltice;

15. subliniază că, în lumina observațiilor de mai sus, țările din regiunea Mării Baltice ar trebui să abordeze aceste chestiuni în programele lor naționale de reformă (PNR) și că autoritățile locale și regionale ar trebui implicate îndeaproape în lucrările pregătitoare;

16. ia notă de faptul că obiectivul esențial al Strategiei Uniunii Europene pentru regiunea Mării Baltice constă în curățarea și îmbunătățirea stării celei mai poluate mări din Europa, aceasta presupunând de asemenea asigurarea unei dezvoltări sociale și economice armonioase a regiunilor învecinate, atât din interiorul, cât și din exteriorul UE;

Importanța dimensiunii externe a strategiei și a cooperării

17. subliniază că, deși aceasta este o strategie internă a UE, cooperarea cu țări terțe și în special cu Rusia este esențială pentru succesul strategiei;

18. ar dori să evidențieze faptul că, în 2011, Rusia a aprobat la nivel federal *Strategia pentru dezvoltarea socială și economică a Districtului de Nord-Vest al Rusiei până în 2020*. Strategia pentru Rusia de Nord-Vest stabilește obiective pentru economia, infrastructura și logistica regiunii. Se speră că această strategie va promova o cooperare strategică mai strânsă între regiunea Mării Baltice care face parte din UE și Rusia, în special pe teme de mediu, economie, transport, energie, turism și protecție civilă;

19. subliniază că ar trebui folosite pe cât posibil structurile Dimensiunii Nordice, în contextul unei cooperări mai strânse între UE și Rusia în regiunea Mării Baltice. Politica Dimensiunii Nordice privește întreaga regiune nordică drept o entitate unică, în scopul consolidării coordonării dintre diversele mecanisme de cooperare în regiunea Mării Baltice și cea a Mării Barents;

20. salută și susține pașii concreți întreprinși de nivelul local și regional pentru a dezvolta cooperarea practică, în special cu orașul Sankt Petersburg și cu regiunea Leningrad. Un bun exemplu de astfel de abordare de jos în sus este așa numitul proces de la Turku, care reprezintă o inițiativă comună a orașului Turku, a regiunii Finlandei de Sud-Vest și a orașelor Hamburg și Sankt Petersburg;

Guvernanța pe mai multe niveluri și rolul localităților și al regiunilor în punerea în practică a strategiei

21. salută faptul că în comunicarea Comisiei sunt luate în considerare opiniile cu privire la consolidarea unei aplicări și guvernanțe flexibile, dar ferme, a strategiei, așa cum se arată în avizul CoR privind Strategia Mării Baltice (CdR 255/2009 fin), atunci când se precizează care sunt rolurile și responsabilitățile principalelor părți implicate (punctele naționale de contact, coordonatorii domeniilor prioritare, conducătorii acțiunilor orizontale și liderii proiectelor emblematiche);

22. consideră că propunerile Comisiei de a clarifica structura de guvernanță a strategiei și de a o face mai eficientă reprezintă un pas în direcția corectă, însă este preocupat de lipsa de vizibilitate a localităților și a regiunilor în punerea în aplicare a strategiei. Propune, prin urmare, ca atât strategia, cât și planul de acțiune revizuit să prevadă în mod explicit că la punerea în aplicare trebuie să se țină seama de principiul guvernării pe mai multe niveluri;

23. subliniază că succesul strategiilor macroregionale în Europa depinde în mare măsură de angajamentul și contribuțiile actorilor de la nivel local și regional la realizarea obiectivelor. Implicarea sectorului privat este, de asemenea, crucială. Factorii politici trebuie să dovedească un angajament clar și să-și asume un rol de conducere, dacă se dorește obținerea de progrese în implementarea strategiei în toate țările participante;

24. observă că este în continuare nevoie de o mai mare implicare a actorilor de la nivel local și regional în punerea în aplicare a Strategiei Mării Baltice. Trebuie să se țină seama de acest lucru nu numai la actualizarea planului de acțiune al strategiei, ci și în momentul definirii rolului diverselor părți implicate. În prezent, un număr mare de coordonatori ai domeniilor prioritare, de exemplu, vin din ministere sau din alte organe ale administrației centrale. Ar trebui în special să li se solicite punctelor naționale de contact să mențină o legătură permanentă cu autoritățile locale și regionale și organizațiile acestora;

Finanțarea: sistemul de monitorizare și evaluare

25. observă că, deși Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice nu a fost aprobată decât după ce actuala perioadă de programare a UE începuse de mult, diverse programe ale fondurilor structurale au permis desfășurarea unui număr mare de proiecte care sprijină strategia. Programele de cooperare teritorială europeană puse în practică în regiunea Mării Baltice au constituit un instrument principal de finanțare pentru impulsivitatea în special a măsurilor de la nivel local și regional;

26. atrage atenția asupra deficitului de instrumente de finanțare adecvate proiectelor transnaționale și cu mai multe părți implicate. Faptul că deciziile în materie de finanțare pentru fiecare partener sunt luate în momente diferite devine o problemă atunci când se utilizează surse de finanțare diferite, acest lucru încetinind semnificativ implementarea. Deciziile de finanțare nu sunt neapărat coordonate, așa încât unii parteneri rămân fără susținere, ceea ce poate constitui un obstacol în calea lansării unui proiect;

27. consideră că este important faptul că propunerile de regulamente publicate de Comisie în octombrie 2011 obligă statele membre să țină seama de o posibilă strategie macroregională la elaborarea și implementarea unor noi programe bazate pe fonduri structurale și subliniază că în special noul program transnațional pentru regiunea Mării Baltice trebuie să fie coerent cu prioritățile Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice. Programarea pentru perioada următoare ar trebui să demareze chiar la începutul lui 2014, pentru a se evita întârzierile inutile ale activităților din cadrul proiectelor în curs;

28. observă că contribuția programelor naționale care au legătură cu fondurile structurale la punerea în aplicare a Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice trebuie clarificată, luându-se în considerare diferențele dintre regiunile statelor membre și dintre nevoile acestora în materie de dezvoltare. Acordarea unei atenții speciale, în activitățile programelor naționale, promovării specializării regionale inteligente oferă oportunități uriașe pentru atingerea obiectivelor strategiei. De asemenea, contractul de parteneriat între statele membre și Comisia Europeană ar trebui să includă și o referire la Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice;

29. consideră că este important să se asigure fonduri inițiale, așa cum se propune în comunicarea Comisiei, ca mod de

promovare a cooperării în privința proiectelor, deoarece acest lucru ar implica în mai mare măsură atât factorii locali și regionali, cât și reprezentanții organizațiilor și ai societății civile în activitățile din cadrul proiectelor;

30. subliniază că, pe viitor, va fi important ca finanțarea să vizeze măsurile directe de punere în aplicare a strategiei, iar combinarea unor forme diferite de finanțare să fie permisă. Pe lângă finanțarea publică, trebuie promovate utilizarea serviciilor oferite de diverse instituții financiare, evidențiindu-se rolul finanțării private. Trebuie dezvoltate tehnici care să permită includerea mai multor măsuri de cooperare internațională în proiecte finanțate prin programele naționale care au legătură cu fondurile structurale;

31. salută propunerea, în comunicarea Comisiei, a unor indicatori pentru monitorizarea aplicării strategiei, însă subliniază că sistemul de monitorizare și evaluare trebuie să fie cât mai simplu posibil și bazat pe indicatori care să poată ilustra în mod realist rezultatele obținute prin cooperare în baza strategiei. Comitetul Regiunilor este dispus să participe la dezbaterea privind crearea și selectarea indicatorilor;

Promovarea comunicării și implicarea părților interesate

32. subliniază că implementarea strategiilor macroregionale necesită un proces de decizie transparent, un schimb de informații cuprinzător și elaborarea unor practici comune la toate nivelurile. Trebuie îmbunătățit, în mod special, atât fluxul de informații dintre statele membre din regiunea Mării Baltice, cât și cel dinlăuntru acestora. Aceasta va încuraja un angajament mai amplu în îndeplinirea obiectivelor strategiei;

33. subliniază că sporirea comunicării cu privire la strategie va genera și o mai mare familiarizare a publicului larg cu activitățile UE. Crearea unor pagini de internet cu privire la strategie și consultarea publicului cu privire la actualizarea planului de acțiune al strategiei reprezintă un pas în direcția corectă;

34. propune Comisiei colectarea și publicarea sistematică de informații cu privire la programele de finanțare, așa încât să poată fi oferită consultanță financiară în mod centralizat, atât la nivel național, cât și local. În prezent, problema este că părțile implicate în proiecte nu au un acces corespunzător la informații. Cunoștințele cu privire la instrumentele de finanțare adecvate ar trebui difuzate în mod mai eficient, așa încât părțile interesate să poată alege fără probleme instrumentele adecvate nevoilor lor;

Concluzii

35. observă că Strategia UE pentru regiunea Mării Baltice le-a oferit statelor membre și autorităților locale și regionale noi oportunități de a consolida competitivitatea și inovarea regională, precum și specializarea regională inteligentă. De asemenea, strategia a generat un mai mare interes și o mai mare implicare a factorilor locali și regionali în cooperarea din regiunea Mării Baltice și a multiplicat și consolidat noi forme de cooperare;

36. propune ca Comitetul Regiunilor să continue să monitorizeze activ implementarea Strategiei UE pentru regiunea Mării Baltice (pe baza planului de acțiune actualizat care va fi publicat în ultima parte a lui 2012) și să-și prezinte observațiile și concluziile în cadrul dezbaterii mai ample cu privire la strategiile macroregionale, mai ales în perspectiva viitoarei perioade de programare a UE (2014-2020).

Bruxelles, 10 octombrie 2012.

Președintele
Comitetului Regiunilor
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
